

Llei d'acollida de les persones immigrades i les retornades a Catalunya

Abril de 2010

Sumari

1. Presentació

1.1 Objecte i finalitats.....	3
1.2 Principis orientadors.....	3

2. Resum de les innovacions que conté la Llei

2.1 Servei de primera acollida.....	4
2.2 Programes d'acollida especialitzada i responsabilitat de les empreses i altres entitats.....	6
2.3 Qualificació i especialització per a l'exercici de les funcions professionals.....	7
2.4 Competències en matèria d'acollida i integració.....	8
2.5 Planificació, coordinació i col·laboració.....	9
2.6 Finançament.....	10
2.7 Organització de la Generalitat en matèria d'immigració.....	10
2.8 Disposicions addicionals.....	11

1. Presentació

1.1 Objecte i finalitats

L'objecte de la *Llei d'acollida de les persones immigrades i les retornades a Catalunya* és crear i regular el servei de primera acollida d'aquestes persones i crear l'Agència de Migracions de Catalunya.

Les finalitats d'aquesta llei són promoure l'autonomia i la igualtat d'oportunitats de les persones immigrades i les retornades a Catalunya, així com remoure els obstacles que ho impedeixen a causa, principalment, de la manca de coneixement de la llengua i el desconeixement de la societat d'acollida i la seva legislació. L'objectiu és fer efectiu el principi d'igualtat i assolir, així, una major cohesió social.

1.2 Principis orientadors

Per a la consecució de les finalitats de la Llei, els poders públics han de seguir, entre d'altres, els criteris d'actuació següents:

- **Accés.** L'acollida implica un dret d'accés als serveis, és a dir, l'accés de cada titular al conjunt de recursos, equipaments, projectes i programes. També una obligació de les administracions catalanes de garantir aquest accés en els termes establerts en aquest servei.
- **Promoció de l'autonomia i de la igualtat d'oportunitats.** Els serveis d'acollida han d'afavorir una igualtat efectiva i l'equitat, amb l'eliminació de condicions o circumstàncies arbitràries.
- **Temporalitat.** L'acollida és un procés temporal, per tant el dret a l'accés es pot limitar a períodes concrets en funció del moment d'arribada de les persones usuàries a Catalunya.
- **Normalitat.** L'acollida s'ha de dur a terme a través dels serveis, recursos i mecanismes ja existents, preferentment a través de xarxes d'informació i formació ordinàries, evitant la creació d'estructures paral·leles, que en tot cas només han de respondre exclusivament a necessitats de caràcter temporal.
- **Enfocaments diferenciats.** Els serveis d'acollida han de tenir en compte l'heterogeneïtat de les persones usuàries segons criteris d'edat, origen, gènere, habilitats o nivell formatiu.
- **Perspectiva de gènere.** Els serveis d'acollida han d'integrar aquesta perspectiva com a eina d'anàlisi i de planificació.
- **Promoció de la ciutadania.** Els serveis d'acollida han de difondre i promoure el coneixement dels drets i deures que la ciutadania té pel fet

de formar part de la comunitat, també fomentar-ne la participació i el compromís amb la societat.

- **Transversalitat.** Els serveis d'acollida formen un servei integrat i segueixen criteris i línies de treball comuns.
- **Coordinació.** Les administracions públiques i les entitats privades han d'actuar coordinadament en la prestació dels serveis d'acollida.
- **Territorialitat i diferenciació.** Els serveis d'acollida s'han de desplegar arreu del territori de Catalunya a partir de l'organització administrativa de la Generalitat, dels ens locals, dels agents socials i de les entitats privades. També han de tenir en compte les particularitats (demogràfiques, funcionals, organitzatives...) de cada ens local.

2. Resum de les innovacions que conté la Llei

2.1 Servei de primera acollida

La llei defineix l'acollida com la primera etapa del procés d'integració de les persones nouvingudes. Al mateix temps, estableix per primer cop el concepte de servei de primera acollida: el conjunt de recursos, equipaments, projectes i programes de titularitat pública i privada dirigits a formar i informar a les persones estrangeres immigrades en coneixements bàsics que responguin a les seves necessitats inicials.

El text delimita clarament els titulars, l'estructura, els continguts formatius i els resultats d'aquest servei de primera acollida:

- **Drets d'accés i titulars del servei.** Són titulars les persones estrangeres immigrades, les sol·licitants d'asil, les refugiades, les apàtrides i les retornades. El servei es pot prestar als països d'origen (sempre dins de les previsions de fluxos regulars, com en el casos de reagrupament familiar o contractació en origen). A Catalunya el dret d'accés s'inicia a partir de l'empadronament o de la sol·licitud d'asil.
- **Estructura.** Fins a l'edat d'ensenyament obligatori les persones titulars del servei accedeixen al sistema educatiu català en condicions d'igualtat. El Departament d'Educació s'encarrega de garantir les actuacions d'acollida necessàries per a la plena integració del nou alumant. Per a les que tenen una edat superior, el servei de primera acollida els ofereix accions formatives i informatives, amb itineraris adaptats a les seves necessitats i també amb derivacions a altres serveis públics o privats.

- **Continguts formatius.** Els continguts mínims de les accions formatives del servei són:
 - a) **competències lingüístiques bàsiques:** les persones usuàries han d'assolir coneixements bàsics en català i castellà al llarg del procés d'integració a la societat catalana. El servei de primera acollida ha d'oferir la formació i els mitjans necessaris per a adquirir les competències bàsiques en llengua catalana, sempre que sigui possible a través del Consorci de Normalització Lingüística. **La llei marca per primera vegada el català com a llengua comuna per a la gestió de les polítiques d'acollida i integració a Catalunya.** També és la llengua vehicular de la formació i la informació, per això **l'aprenentatge lingüístic ofert pel servei de primera acollida comença per l'adquisició de coneixements bàsics en llengua catalana.** Així mateix, un cop **acabada la formació en llengua catalana, ha d'oferir la formació per a adquirir les competències bàsiques en llengua castellana a les persones que ho requereixin o ho sol·licitin.**
 - b) **coneixements laborals.** El servei oferirà coneixements bàsics per facilitar la plena efectivitat dels drets i deures laborals a les persones usuàries. També informará sobre els serveis ocupacionals dels organismes competents, com ara el SOC.
 - c) **coneixement de la societat catalana i del seu marc jurídic.** Les persones usuàries del servei han d'assolir coneixements bàsics i pràctics en els àmbits següents:
 - els trets fonamentals de Catalunya, del municipi i de la comarca. També de l'Estat espanyol i de la Unió Europea.
 - els drets i deures fonamentals.
 - els recursos públics i privats. També els principals serveis públics i els deures i drets vinculats als seus usuaris.
 - el funcionament del sistema polític i administratiu.
 - els coneixements necessaris per a l'accés i el manteniment de la regularitat administrativa per viure a Catalunya, especialment els derivats de la legislació d'estrangeria.
- **Altres aspectes del servei.** Les accions d'informació i formació del servei de primera acollida han de:

- o facilitar l'alfabetització de les persones usuàries que ho requereixin, a través de la formació d'adults o de programes específics integrats dins del mateix servei de primera acollida.
 - o incorporar els últims avenços tecnològics i pedagògics, a distància o de forma presencial.
 - o tenir un enfocament sobretot comunicatiu per incentivar també així la integració lingüística.
 - o emprar les llengües pròpies de les persones usuàries, sempre que sigui necessari, i també incloure-les en els materials didàctics d'acord amb les recomanacions i protocols establerts amb aquesta finalitat.
- **Certificacions acreditatives oficials.** La Generalitat i els ens locals han de certificar que les persones usuàries han dut a terme les accions informatives i formatives corresponents. El contingut mínim d'hores i coneixements adquirits per accedir al certificat es concretarà per reglament i de comú acord amb les dues entitats municipalistes. L'acreditació d'aquests coneixements tindrà eficàcia jurídica en l'àmbit competencial de la Generalitat i els ens locals. Tindrà utilitat també en els següents àmbits:
 - o millors possibilitats d'accedir al mercat de treball i a altres ofertes formatives
 - o procediments d'estrangeria com els tràmits d'arrelament, renovació de l'autorització de residència temporal i accés a la nacionalitat per residència
- **Obligació, formes de prestació i col·laboració.** L'obligació de garantir el servei correspon als ens locals i a la Generalitat. Es pot prestar directament o a través dels agents socials i entitats privades, d'acord a la normativa vigent. Aquests poden esdevenir entitats col·laborades en la prestació de part del servei. Els ajuntaments han d'informar a cada nou veí o veïna titular del servei la seva existència i com inscriure-s'hi, en el moment de notificació de l'empadronament. A l'exterior, correspon informar-ne a les oficines catalanes que hi ha a l'estranger.

2.2 Programes d'acollida especialitzada i responsabilitat de les empreses i altres entitats

- **Programes d'acollida especialitzada.** S'han d'aprovar com a mínim en els àmbits de la Generalitat següents: salut, educació, formació d'adults, administració de justícia, serveis d'execució penal, serveis socials, infància i adolescència, interior, política lingüística, serveis tributaris, atenció ciutadana, ocupació, funció pública, universitats, turisme, cultura i mitjans de comunicació. Cadascun d'aquests programes es coordinaran amb el servei de primera acollida.
- **Mesures de les empreses i altres organitzacions.** La Generalitat ha de promoure mesures per evitar la discriminació de les persones immigrades i les retornades per part de les empreses i altres organitzacions. Aquests actuacions s'han de prendre amb la participació dels representants legals dels treballadors i treballadores en àmbits com l'accés al treball, l'establiment de les condicions laborals, també en el treball temporer o de campanya. Possibles mesures previstes:
 - o impulsar accions pròpies del servei de primera acollida durant la jornada laboral
 - o impulsar programes de gestió de la diversitat, amb l'objectiu d'adaptar-se als canvis culturals i organitzatius que pot generar la presència de treballadors i treballadores immigrants, apàtrides o retornats entre la plantilla. Accions que també han d'incloure els delegats sindicals, els gestors de recursos humans, el personal directiu i en general tot el personal.
 - o adoptar mesures econòmiques, comercials, laborals, assistencials o similars per promoure condicions d'igualtat entre totes les persones que hi treballen. Mesures que s'han d'oferir a tothom, independentment de la nacionalitat.
 - o els convenis col·lectius i els pactes d'empresa poden contenir clàusules orientades en el mateix sentit que les mesures anteriors.
 - o l'Administració pot concertar les empreses, entitats i agents socials que promoguin aquestes mesures i incentivar-los econòmicament, especialment si impulsen les mesures durant la jornada laboral.
 - o els òrgans de contractació de les administracions públiques poden establir clàusules per determinar el caràcter preferent en l'adjudicació de contractes per a aquelles empreses que compleixin alguna d'aquestes mesures.

2.3 Qualificació i especialització per a l'exercici de les funcions professionals

Les entitats i administracions que gestionen les polítiques d'acollida i integració han de garantir que els professionals que treballen en aquests àmbits disposin de la qualificació i l'especialització adequades. Als efectes, el Govern ho ha d'establir per reglament i cal que inclogui:

- la definició de les funcions dels perfils professionals
- l'establiment dels requisits d'exercici professional
- les correspondències entre els perfils professionals definits i les titulacions, les qualificacions professionals o els certificats de professionalitat adequats

El Departament d'Acció Social i Ciutadania ha d'impulsar processos específics d'habilitació i acreditació de competències professionals per a les persones que ja compleixen les funcions de gestió de la diversitat. La superació d'aquests processos han de permetre complir les funcions corresponents.

2.4 Competències en matèria d'acollida i integració

La Generalitat i els ens locals són les administracions competents en matèria d'acollida i integració:

- **Principals competències del Govern.** Correspon al Govern:
 - o aprovar el Pla de Ciutadania i Immigració del Govern de la Generalitat
 - o determinar els serveis propis de l'Administració de la Generalitat que han de disposar de programes d'acollida especialitzada
 - o aprovar el contracte programa de l'Agència de Migracions de Catalunya
 - o desenvolupar per reglament els requisits mínims del servei de primera acollida, del seu accés i prestació, dels certificats, dels informes oficials corresponents, tant de la Generalitat com dels ens locals, entre d'altres. Sempre de comú acord amb les entitats municipalistes.
- **Competències del Departament d'Acció Social i Ciutadania.** A través de la Secretaria per a la Immigració li correspon:
 - o proposar al Govern directrius polítiques en matèria d'immigració i retorn

- o dirigir i controlar l'Agència de Migracions de Catalunya
 - o elaborar el Pla de Ciutadania i Immigració
 - o coordinar l'acció de la Generalitat i dels ens locals en matèria d'acollida i immigració, així com col·laborar en el disseny i la gestió de les polítiques públiques si afecten la població immigrada i retornada.
 - o col·laborar amb l'Administració de l'Estat en la gestió de les competències relatives a estrangeria, dret d'asil, les persones apàtrides i les retornades.
 - o gestionar la política de retorn
 - o dur a terme activitats relacionades amb la integració social
 - o -promoure programes de retorn voluntari, de remeses, de codesenvolupament i d'altres específics en política migratòria.
 - o fomentar la participació de les persones estrangeres
 - o desenvolupar programes formatius dirigits als professionals de la diversitat
 - o fomentar la formació universitària i la recerca en l'àmbit de les migracions
 - o promoure programes de sensibilització destinats a tota la població per comprendre les causes i les conseqüències de la immigració.
 - o establir instruments de recollida i tractament estadístic i analític de la informació
 - o establir els elements bàsics i comuns del sistema d'informació
 - o fer el seguiment de les polítiques migratòries d'altres països
 - o elaborar un informe anual sobre la integració social de les persones estrangeres
 - o coordinar l'execució de les polítiques d'acollida i integració
 - o exercir qualsevol altra competència atribuïda per aquesta llei i les altres relacionades amb l'acollida, la immigració i el retorn que no estiguin expressament atribuïdes a cap altre departament o Administració
- **Competències dels ens locals.** Municipis, mancomunitats i comarques poden prestar el servei d'acollida a qualsevol persona empadronada al municipi.

En tot cas, respecte a les persones titulars del servei de primera acollida, tenen les següents competències:

- o els municipis amb 20.000 habitants o més han de prestar el servei de primera acollida
- o els municipis amb una població inferior als 20.000 habitants poden prestar el servei de primera acollida, sempre que compleixin els requisits determinats per reglament
- o els ens supramunicipals (mancomunitats i consells comarcals) poden prestar el servei de primera acollida per delegació o

- encàrrec de gestió o establir programes d'assistència i cooperació als municipis
- o els municipis poden prestar el servei per mitjà de la Generalitat i dels ens supramunicipals
- o fomentar les polítiques i prestar els serveis per a garantir la cohesió social de la població, així com l'acollida i la integració de la població estrangera
- o coordinar l'activitat de les entitats públiques i privades que tenen responsabilitats en l'acollida i la integració
- o participar en l'elaboració dels plans i programes de la Generalitat
- o promoure la participació de les persones immigrades i les retornades a Catalunya

2.5 Planificació, coordinació i col·laboració

Els instruments de planificació, plans i programes en els àmbits d'aquesta llei són el Pla de Ciutadania i Immigració de la Generalitat de Catalunya i els programes d'acollida especialitzada. Pel que fa als ens locals, són els plans de ciutadania i immigració o altres plans, programes o serveis en què s'emmarquin les polítiques d'acollida. També els plans comarcals de ciutadania i immigració i altres programes d'acollida especialitzada. Generalitat i ens locals poden elaborar i aprovar conjuntament programes d'acollida especialitzada.

El Departament d'Acció Social i Ciutadania i els ens locals col·laboren i es coordinen per mitjà de la integració de representants de les respectives administracions en l'Agència de Migracions de Catalunya, de la Taula de Ciutadania i Immigració i de la Comissió Mixta Paritària Generalitat – Ens locals. També per mitjà de la participació en el procés d'elaboració del Pla de Ciutadania i Immigració i en els seus òrgans i instruments de coordinació, així com en el seguiment del finançament que determinen les convocatòries de subvencions i els contractes programa per part de l'Agència de les Migracions de Catalunya.

2.6 Finançament

Els serveis d'acollida es financen amb les aportacions del pressupost de la Generalitat, de l'Estat, dels ajuntaments i d'altres ens locals.

La Generalitat ha de garantir la suficiència financera dels ens locals per a exercir les competències que aquesta llei els assigna, ja sigui amb la transferència de fons europeus o estatals o amb recursos propis, segons la disponibilitat pressupostària.

2.7 Organització de la Generalitat en matèria d'immigració

Les competències que aquesta llei assigna al Departament d'Acció Social i Ciutadania es duen a terme a través dels següents òrgans:

- **Secretaria per a la Immigració.** És l'òrgan de la Generalitat competent en matèria d'immigració, adscrit al Departament d'Acció Social i Ciutadania.
- **Comissió Interdepartamental d'Immigració.** És l'òrgan de coordinació de les polítiques d'acollida i integració, adscrit al Departament d'Acció Social i Ciutadania. Integrada pels diversos departaments de la Generalitat que gestionen polítiques d'immigració.
- **Taula de Ciutadania i Immigració.** És l'òrgan consultiu que canalitza la participació del conjunt de la població i de les entitats en les polítiques d'acollida i integració.
- **Agència de Migracions de Catalunya.** La llei crea aquesta entitat de dret públic de la Generalitat, sotmesa al dret privat, amb personalitat jurídica pròpia, plena capacitat d'obrar, patrimoni propi i plena autonomia funcional i de gestió per a complir les seves funcions. S'adscriu al Departament d'Acció Social i Ciutadania i aquestes són les seves funcions:
 - o executar i gestionar les polítiques públiques migratòries, segons les directrius establertes per la Secretaria per a la Immigració.
 - o cooperar amb els ens locals en els serveis de primera acollida i els programes d'acollida especialitzada
 - o impulsar la formalització de contractes programa amb els ens locals per a garantir la corresponsabilitat i l'estabilitat dels serveis i els seus professionals.
 - o prestar el servei de primera acollida a l'exterior, en col·laboració amb els departaments corresponents, i en els municipis que no el presten.
 - o avaluar els serveis de primera acollida
 - o donar suport tècnic i econòmic als agents socials, a les empreses i a les entitats privades sense finalitat de lucre per desenvolupar les actuacions previstes en aquesta llei
 - o fer seguiment tècnic del finançament que comporten les subvencions i la formalització de contractes programa
 - o altres funcions que s'estableixen en el futur per reglament o disposició legal

El Departament d'Acció Social i Ciutadania ha de formalitzar un contracte programa amb l'Agència de Migracions de Catalunya per a complir la funció de direcció i control que li atribueix aquesta llei.

Els seus recursos econòmics provenen dels pressupostos de la Generalitat, de fons estatals o europeus, dels rendiments de béns que li són adscrits, dels ingressos que pugui obtenir per la prestació dels seus serveis, de les subvencions, aportacions i donacions que pugui rebre de persones físiques o jurídiques (públiques o privades), els crèdits i préstecs que li puguin concedir i altres permesos per llei.

El Govern ha d'aprovar els estatuts de l'Agència en el termini de nou mesos a partir de l'entrada en vigor de la llei (al cap d'un mes de ser publicada al DOGC).

2.8 Disposicions addicionals

- **Aran.** El Conselh Generau d'Aran ha de prestar en el seu territori el servei de primera acollida en els termes establerts per aquesta llei. Haurà d'establir per reglament també el grau de coneixement de l'aranès que s'ha d'assolir a través del servei de primera acollida, així com la preferència en la seva utilització en el mateix servei respecte les altres llengües oficials, de forma anàloga a com es preveu per a la llengua catalana.
- **Col·laboració amb l'Administració de l'Estat.** El Govern ha de promoure la formalització de convenis o altres formes de col·laboració amb l'Administració de l'Estat per a determinar:
 - o els mecanismes necessaris per tal que les certificacions del servei de primera acollida tinguin efecte en els procediments d'estrangeria, d'adquisició de nacionalitat i d'altres
 - o la comunicació a la Generalitat de qualsevol sol·licitud o resolució que pugui comportar que la persona interessada pugui rebre el servei de primera acollida
 - o la col·laboració en la prestació del servei de primera acollida a l'exterior, especialment quan no es dugui a terme en oficines de la Generalitat
 - o l'intercanvi de dades estadístiques
- **Comissió Mixta Paritària Generalitat – Ens locals.** La llei crea aquesta comissió per a facilitar la coordinació i la col·laboració en matèria d'acollida, que s'haurà de constituir en el termini de tres mesos a partir de l'entrada en vigor d'aquesta llei.
- **Implantació progressiva del servei de primera acollida.** El ple desplegament territorial del servei s'ha d'assolir en el termini de sis anys a comptar de l'entrada en vigor d'aquesta llei. El Govern ha de planificar el desplegament territorial d'una manera gradual, d'acord amb el que estableixin les lleis de pressupostos corresponents. Per la seva banda,

els municipis i comarques tenen el termini d'un any per adaptar els seus plans de ciutadania i immigració al contingut d'aquest text legislatiu.